

Nieuwe Dode Dieren met een Verhaal: IJs-ijsvogel, KluiFREIGER en Verduisterduif

Kees Moeliker [directeur, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; moeliker@hetnatuurhistorisch.nl]

Bram Langeveld [conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; langeveld@hetnatuurhistorisch.nl]

De bekende expo Dode-Dieren-met-een-Verhaal in de hal van Het Natuurhistorisch (Moeliker 2013) puilt uit. Door de constante aanvoer van nieuwe collectiestukken zijn we genoodzaakt de Dode Dieren te rouleren. In de eerste helft van 2018 konden we diverse topstukken toevoegen. Zij houden iconen als de Dominomus en McFlurry-egel gezelschap.

IJs-ijsvogel

Begin maart 2018 was het ongebruikelijk koud en kon er zelfs op de Amsterdamse grachten geschaatst worden. Leuk voor de mensen, maar voor veel dieren levert zo'n koude periode een moeilijke tijd op. Een onfortuinlijke maar inmiddels wereldberoemde ijsvogel illustreert dit. Tijdens het schaatsen in Oostzaan ontdekten de dertienjarige Christoph van Ingen en zijn jongere

zusje een fluorescerend blauwe vogel in het ijs. Het bleek een ijsvogel. Christoph maakte foto's met zijn telefoon en deelde deze online. Daarna ging het snel. De foto's gingen viral en werden wereldwijd gedeeld op social media en door websites en kranten, waaronder zelfs de Britse tabloids en *The Independent*.

Christoph en zijn vader zaagden de ijsvogel samen uit het ijs achter hun huis toen bleek dat souvenirjagers de wereldberoemde ijsvogel wilden meenemen. Ze bewaarden het ijsblok thuis in de vriezer. Toen wij dat hoorden, zagen wij onze kans schoon: we contacteerden de ijsvogelzagers en gaven aan dat we de ijsvogel graag in onze collectie wilden opnemen. De familie Van Ingen stemde daar graag mee in. In één van de krantenberichten (Van Loenen 2018) gaf Christoph aan dat hij blij was dat zijn foto viral ging, maar het wel jammer

vond dat hij daar niks aan overhield. Hij spaarde immers voor een PlayStation 4. Om Christoph te belonen voor zijn reddingsactie hebben de Vrienden van Het Natuurhistorisch een PlayStation beschikbaar gesteld. Iedereen blij.

Op het moment van schrijven bevindt de IJs-ijsvogel (NMR 9989-5936) zich nog in één van de museumvriezers. We hebben al geëxperimenteerd met het polijsten van het inmiddels doffe ijs om het weer helder te krijgen. Dat gaat goed. Nu is het wachten op onze bestelling van een minivriezer met glazen deksel bij een koel-/vriesspecialist. Dit apparaat wordt blijkbaar niet veel besteld want het kent een lange levertijd. We doen ons best om aan het begin van de zomer deze wereldberoemde ijsvogel diepgevroren in het originele ijs tentoon te stellen.

▲ De wereldberoemde Ijs-ijsvogelfoto, met het vorstslachtoffer nog in de bevroren sloot. (Christoph van Ingen)

▲ Overhandiging van de Ijs-ijsvogel voor de collectie van Het Natuurhistorisch door Christoph van Ingen en zijn zusje. (Bram Langeveld)

▲ De poten van de Kluifreiger (NMR 9989-5889). (Kees Moeliker)

Kluifrègâh (Kluifreiger)

Verscholen tussen hulststruiken in het Haagse Bos deed een dakloze Russische man zich op zondagmiddag 4 maart 2018 tegoed aan een blauwe reiger. Hij had het dier vakkundig schoongemaakt en geroosterd boven een kampvuurtje. Al kluivend aan de poten werd hij door de Politie Den Haag in de kraag gegrepen. Een vuurtje stoken in het Haagse Bos is immers niet toegestaan, laat staan het opeten van een beschermde wilde vogel. Twee afgekloven poten werden door de politie meegenomen en weggegooid.

Er volgden geen juridische stappen (volgens de politie) omdat onduidelijk was of de reiger door de kou gestorven was of door de man gevangen en gedood was. Wel werd de vogelliefhebber overgeleverd aan de vreemdelingenpolitie. Het opmerkelijke verhaal kwam die avond nog uitgebreid in de media, waardoor wij de volgende dag direct actie konden ondernemen. De poten werden door de Politie Den Haag uit de politievuilcontainer gered en overgedragen aan het museum. Het gaat om een compleet onderbeen en een afgekloven voet die door de rook uitstekend geconserveerd zijn (NMR 9989-5889). Ze verspreiden nog steeds de geur van gebarbecuede kipkluijjes.

Het verschil in formaat van de tenen doet vermoeden dat de poten van twee verschillende individuen zijn. Dat is echter niet te bewijzen. Bij een bezoek aan de plaats delict een week later vonden we behalve reigerveren ook een dode

buizerd die klaar lag voor de BBQ. Deze was inmiddels niet zo vers meer. Kop en poten werden verzameld (NMR 9989-5925). Net als de reiger(s) was de buizerd vermoedelijk een vorstslachtoffer.

▲ Resten van de Kluifreiger en het kampvuur. (Politie Den Haag)

▲ De Verduisterduif (NMR 9989-5887). Let op de schroeiplek op de buik en het brandgat in de vleugel. (Kees Moeliker)

Verduisterduif

Op woensdagavond 28 februari 2018 omstreeks 18.30 uur schakelde een duif de straatverlichting in een groot deel van Friesland en op Ameland en Terschelling uit. De onfortuinlijke vogel was op een schakelstation in Oudehaske (nabij Heerenveen) tegen een onderdeel onder hoogspanning aangevlogen. Door de schok van 110.000 Volt was de duif op slag dood en het systeem ontregeld.

Monteurs kwamen snel ter plaatse en troffen daar de dode duif. Ze controleerden de installatie en stelden vast dat de duif niets beschadigd had, maar slechts de veiligheidssystemen had geactiveerd. Een kleine twee uur na het incident ging de straatverlichting in Friesland en op de getroffen Waddeneilanden weer aan. De duif werd afgevoerd.

Het nieuws bereikte ons die avond nog en dankzij de medewerking van Liander en het enthousiasme van de technici van Liandon kwam de duif op 1 maart al in de museumvriezers terecht. In het museum bleek het om een holenduif (*Columba oenas*) te gaan, de minst talrijke en opvallendste inheemse

duivensoort. Een grote schroeiplek op de buik van de holenduif en een kleinere schroeiplek op de linkervleugel vallen op. De hele duif verspreidt bovendien een opvallende brandlucht. In de maag en krop werd voedermaïs aangetroffen.

De preparatie was niet eenvoudig. Duiven staan (in natuurhistorische kringen) bekend om hun dunne huid en zijn daardoor sowieso al lastig te prepareren. Een stroomstoot van 110.000 Volt en dus half gekookte organen en spieren maakte dat niet makkelijker. Onze ervaren honorair conservator Erwin Kompanje is het toch gelukt de holenduif te conserveren in de positie waarin ze gevonden is (NMR 9989-5887).

Botsing

De Verduisterduif is overduidelijk in botsing gekomen met de mens en herinnert ons eraan dat wij nog altijd onderdeel uitmaken van de natuur. Gezien de ophef rond de KluiFREIGER is zo'n herinnering af en toe misschien wel goed. Die ophef toont immers aan dat we in ons dagelijks leven eigenlijk erg ver verwijderd zijn van de natuur.

We eten wel bio-industriekip, maar een wilde vogel opeten die waarschijnlijk van kou en honger is gestorven is dan weer niet normaal. De foto's van de Ijs-ijsvogel gingen de hele wereld over. Dat geeft best wat hoop: honderdduizenden mensen zullen zich verwonderd hebben over deze prachtige vogel. En verwondering vormt de basis voor bescherming en behoud. ◀

Bronnen

Moeliker, K. 2013 - Dode dieren met een verhaal - *Straatgras* 25(1): 2
 Van Loenen, S. 2018 - Alsof de ijsvogel in volle vlucht bevroren is - *NRC Handelsblad* 5 maart 2018: 8

